

"ויאמר מואב אל זקני מדון" (כב, ד)

כיצד הצליחו מואב לשכנע את מדון, להצטרף אליהם למלחמה נגד ישראל? והלא לכאורה לא נשקפה סכנה למדון, ומה להם כי יספנו את עצמם במלחמה ללא צורך?

אמרו מואב למדון: פעת כשבני ישראל נמצאים לפני כניסתם לארץ ישראל, בנדאי יבואו לנקם בכל אלו שגרמו להם לרדת למצרים. והרי אתם המדונים, מכרתם את יוסף לפוטיפר, ובזה גרמתם ליצקב ולבניו לרדת למצרים, ולהשתעבד בה. מפיון שפך, בנדאי יבואו להלחם גם בכם, ועל פן כדאי לכם להצטרף אלינו למלחמתנו בהם.

לכך רמזו זקני מואב במה שאמרו: "עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו פלחף השור" - עתה יבואו לנקם בכל הגויים מסביב, על מה שעוללו ליוסף, שנקרא שור - "בכור שורו" (דברים לג, יז).

(פלי יקר)

מתוך הסדרה: "פרשת השבוע לילדי ישראל"

"וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור" (כב, ה)

מוכא בספר "גולל אור", שבלעם הוא גלגולו של לכן הארמי, ולאחר מות בלעם, התגלגלה נשמתו בכושן רשעתים מלך ארם נהרים.

נתן למצא לכך רמז באותיות השם "בלעם בן בעור". שמותיהם המלאים של כל אותיות שמו הן: ב"ת ל"מ"ד ע"ן מ"ם, ב"ת

נו", ב"ת ע"ן ו"א ר"י"ש. והנה גימטרית כל האותיות הנ"ל הוא 2279 - בדייק גימטרית צרוף המלים: "נתגלגל בו לכן הארמי וְבָא בְכוּשֵׁן רִשְׁעֵתִים".

(דברים טובים)

האמנם לא אוכל כפדך" (כב, לו)

כותב רש"י: "נתנבא בלק שבסופו של דבר, לא יצליח בלעם לקלל את ישראל".

ונשאלת על כך השאלה: כיצד ידע זאת בלק מראש?

משל לרופא ממחה, שנקרא לבא ולטפל בחולה - טפול שהיה אמור להמשה זמן ממשך.

והנה כבר בבקורו הראשון של הרופא אצל החולה, משאך גלה מהי מחלתו, תבע שישלמו לו את שכרו מראש, בו ברגע. אמרו בני משפחת החולה לרופא: "מתוך דברך מבינים אנו, שמצבו של החולה אנוש. שאם לא כן, לא היית בהול לקבל את שכרך כבר עתה, והיית מסכים לדחות את קבלת השכר לאחד מבקוריך הבאים. ואולם מהעבדה שאינה מוכן להמתין, מתברר שמבין אתה שזהו בקורך האחרון אצלו בטרם ימות, ועל פן חושש אתה שמא לא נשלם לך אחר כך, כיון שממילא כבר לא נהיה זקוקים לך עוד.

בדומה לאותו רופא היה בלעם. כאשר הגיע אל בלק, רצה לקבל מיד את הכסף ואת הכבוד שהבטיח לו בלק. אמר לו בלק: מהעבדה שאתה דורש את שכרך כבר עכשו, בטרם קללת את ישראל, נראה שאינה מאמין שתצליח לקללם, ועל פן חושש אתה שמא לא אשלם לך אחר כך, כיון שממילא כבר לא תוכל לעזור לי.

(המגיד מדובנא)

"ויאמר בלק... לקב איבי לקחתיה והנה ברכתך" (כג, יא)

שנה רגילה (שאינה מעברת) מונה שנ"ד (354) ימים. מתוכם רכ"ב (222) הם ימי דין, שבהם עלול להתעורר קטרוג על ישראל, והם אותם הימים שבהם אומרים תחנון. ושאר קל"ב (132) הימים בשנה, הם ימי רצון, והם הימים שבהם לא אומרים תחנון (222+132=354).

והנה בלק בקש מבלעם שיקלל את קל"ב (132) ימי הרצון, וכך יתפכו אף הם לימי דין. ואולם הקדוש ברוך הוא, לא רק שלא הפך את ימי הרצון לימי דין, אלא להפך. כיון שהפך ה' לבלעם את הקללה לברכה, הפכו ממילא ימי הדין לימי רצון. נמצא שבעל פרחו, ברה בלעם את רכ"ב (222) ימי הדין שיתפכו גם הם לרחמים,

דבר זה נרמז כאן בפולים "לקב" ו"ברך". אותיות "לקב" הן קל"ב (132), ואותיות "ברך" הן רכ"ב (222). וכך בקש בלק לומר בזה לבלעם: "לקב איבי לקחתיה" - בקשתי ממך "לקב", דהיינו לקלל את קל"ב ימי הרצון, והנה ברכתך ברה" - ואלו אתה ברכת את רכ"ב ימי הדין, שיתפכו גם הם לימי רצון.

(רבי עקיבא איגר)

הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

רבי אלחנן בונים ב"ר נפתלי בינוש וסרמן הי"ד < יום ראשון י"א תמוז תש"א

בצעירותו למד רבי אלחנן אצל מרן ה"תפץ חיים" זיע"א והיה לאחד מתלמידיו המבוקשים. לומדים ספר הגרי"ש פהנמון זצ"ל, שלמד אתו בחברותא באותם שנים:

"אהבתו של רבי אלחנן ללמוד התורה היתה בלתי נתפסת במושגים אנושיים. זכורני אף בבקר אחד ישבנו ועסקנו בסוגיה סבוכה במסכת זבחים, ורבי אלחנן הציג בפני קשיה חמוקה. באותו רגע נכנס לבית המדרש שליח דחוף ובפיו בשורה משמחת: זה עתה התקבל במשרדי הלישיבה מברק המבשר כי אשתו של רבי אלחנן ילדה במזל טוב בן זכר.

רבי אלחנן התבונן במברק, וברך מתוך שמחה את ברפת "הטוב והמיטיב", אך מיד המשיך: "ועכשיו הסכת ושמע תרוץ נפלא אשר עלה בראשי בכדי לישב את הקשיה שהקשינו זה עתה בסוגיה"

וכך המשכנו ללמוד עוד שעה ארפה בעמקות וברכנו מלא.

כאשר סימנו, קם רבי אלחנן ואמר:

"כעת עלי להכנס ל"תפץ חיים" ולהתיעץ עמו האם לנסע לברית."

ומה הנכם חושבים, סיים הרב מפוניבז', מה ענה לו ה"תפץ חיים"? ובכן, תשובתו הסתכמה בשלושה מלים:

"האם אתה המוהל?"

ך ענה ולא יסף.

הבין רבי אלחנן היטב את תשובת רבו, ונותר ספון על תלמודו בלישיבה.

כעת שלמד בלישיבת בריסק, חלה פעם בנו הקטן במחלת מעים קשה. מיום ליום התדרדר מצבו עד שהרופאים כמעט ואמרו נואש. בקר אחד כבר היה נראה כי אלו שעותיו האחרונות של הילד. אך בהגיעה שעת אמירת השעור בלישיבה, נטל רבי אלחנן את מעילו העליון ופנה לצאת לבית המדרש. "תלמידי מחכים לי, כך אמר, מכרח אני לצאת." בני ביתו נסו להניאו מכה. וכי איה יכל ללכת ולמסור שעור, כאשר בנו חולה במצב אנוש? שמו עדיף שישאר בביתו סמוך למטת בנו.

אך רבי אלחנן הפטיר: "וכי מי ידע מה באמת יכל לעזר לרפואת בני?"

ואכן, בחסדי שמים, זמן קצר לאחר מכן חלה התיצבות במצבו של הילד והוא הבהל לנתוח סבוך אצל רופא גדול בנרשה. לאחר תקופת מה שב לאיתנו וחי עוד רבות בשנים.

בשנת תרפ"א הקים רבי אלחנן את ישיבת "אהל תורה" בכרנוביץ. עד מהרה יצא שמה הטוב למרחוק, ובחורים רבים מכל רחבי אירופה התדפקו על דלתותיה. שיעוריו של רבי אלחנן ושיטת למודו היו לשם דבר. מסור היה בכל נפשו לתלמידיו, והשקיע רבות בתנוכם ובעלייתם הרוחנית.

עם פלישת הגרמנים ימ"ש לפולין נאלץ רבי אלחנן להמלט מברנוביץ, לוולנה. אך לאחר התנכלויות מצד הסובייטים הגר רבי אלחנן עם קבוצת תלמידים לקובנה.

בשנת תש"א כבשו הגרמנים את קובנה, ומטרתם אחת: הוצאתם להורג של כל תושביה היהודים.

באותה תקופה מסר רבי אלחנן שעורים בנושא הלכות קדוש השם, והורה לבניו את נסח הברכה שיש לומר בעת מסירת הנפש על קדוש השם.

באחד הימים, כאשר היה נראה כי כבר פלטה הרעה, הפצירו בו תלמידיו שילך עמם למקום מסתור. אך רבי אלחנן שעסק באותה שעה בהבנת דבריו של הרשב"א על הסוגיה, סרב תחלה לשמע על כך. אך משקראו קולותיהם של הצוררים ונראה היה כי עוד רגע קט פורצים הם לבית המדרש, הרים רבי אלחנן את ספר הרשב"א וקרא: "ממה לעולם לא אפרד! לא אסיח את דעתי מההבנה של דבריך!". הוא אמן את הרשב"א לחיקו, ומהר למקום המסתור שהכינו לו תלמידיו.

בי"א בתמוז תש"א נלקחו יהודי קובנה ובראשם רבי אלחנן אל גיא ההריגה.

בראש זקוף ובקול שקט, דבר רבי אלחנן באותה שעה אל אחיו היהודים. הוא עודדם וחיזקם בדברים, וכה אמר: "בשמים מחשיבים אותנו כצדיקים. נבחרנו לכפר בגופינו על עם ישראל, ועל כן עלינו לשוב בתשובה שלימה, שלא תעלה במחשבתנו מחשבת פסול שהיא כמחשבת פגול הפוסלת את הקרבן!"

ומתוך דברים נשגבים אלו, עלו נשמותיהם של הקדושים בסערה השמימה, למקום הגבוה ביותר בעולם העליון, מקום השמור לאוהבי הבורא יתברך, המקדשים שמו באהבה.

לאחר המלחמה קבצו במספר ספרים דברי תורתו שנוכתבו על ידי תלמידיו. ספרים אלו נלמדים בכל יום ובכל שעה על ידי רבבות לומדי תורה בכל אתר ואתר.

המרצחים הארורים אמנם הצליחו לגדוע את חיו של רבי אלחנן, אך דברי תורתו חיים וקיימים, מאירים ונצחיים.

"ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה... כי ידעתי את אשר תברך מאשר תאר יואר" (כב, ו)

אם אמר בלק בלעם: "כי ידעתי את אשר תברך מברך", מדוע היה צריך לבקש ממנו שיקלל את ישראל? והרי יכל לבקש שיברך את מואב, וממילא היו נצלים מפל נזק.

התשובה היא, שבבקשתו זו של בלק העידה על רשעתו של אותו גוי. שבלק, מרב רשעתו לא הסתפק בזה שהם ינצלו, אלא רצה בדוקא גם להרע ולהזיק לישראל.

השנה מספרת לי בין המצרים

מה קרה ב-3 השבועות לפני 2000 שנה
בשפה קלה, מענינת ומשכנת את הלב.

נתן לקבל גם באידיש וגם באנגלית
בחגיגות הספרים ובמספר הנ"ל

הילאי 4 ומעלה

ושנתם לבניך